

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Alia solutione reiecta Quæstio deciditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

et non præcognito motui ob illud assentiri alteri obiecto materiali non possumus, sicut neque bonitate inco-
gnita, possumus amare. Mouent enim motui hæc inten-
tionaliter, mediâque sui cognitione; actu autem ipso fi-
dei acquirit assensus fidei, in eius motuius rationes, tan-
quam in obiecta ferri, quorum existentia simul, atque
existentia rei reuelata eodem actu assentiantur: quia in-
tentionaliter ea motui mouere nequeunt ad assensum
reuelatis, si eodem assensu, utrumque existeret iudicetur.

3 Motio enim, & causalitas vera omnis, veram prio-
ritatem causæ cum omnibus requisitis ad causandum re-
quirit: cum autem ad motionem intentionalem motui ad
assentiendum alteri obiecto, esse intentionalem per assen-
sum de eius veritate, & existentia prærequiritur, quod in
assensu eodem, circa motuium, & materiale obiectum ne-
que inueniri: eodem assensu fidei in utrumque, tanquam
in obiecta, quibus assentiamur, ferri minime possumus.
Confirmatur: quia, sicut existentia physica causæ, & effe-
ctus eadem esse non potest (est ab eorum essentia reipsa
distingui admittimus) ita neque motui, & obiecti ma-
terialis, cui ob illud assentimur, intentionalis existen-
tia eadem potest esse: quia non minus in hoc intentionalis
existentia, ad causandum assensum circa materiale præ-
requiritur est, quam physica causæ, ad causandum physicè
effectum. Secundo, existentia Dei, cuiusque reuelatio de
illâ ipsa reuelatione clarescere non potest: tum quia re-
uelationis existentia contingens est: tum quia Dei existen-
tia, ac proinde authoritas, & quæ hæc continentur, per se
& ex terminis, ut aiunt, nota non est primò Dei existen-
tiam credituro ex fide: ut ex dictis quæst. 1. constât, & ex
quæstionibus huius suppositione compertum est: ergo de-
bet, ut moueat Dei reuelatio nota esse per aliud: quo val-
de reuelatio, licet primus fidei principium vnicuique (motui
nempe) sit, à primis scientiarum principis discordat.
Hæc quippe, cū per se nota sint, per aliud nota esse nõ de-
bet, licet per aliud nota esse possint. Atque his satis præcipuè
horum Doctorum, & solutionis huius fundamentum eueritur.

4 Soar. de essent. & attrib. cap. 1. num. 5. & Martinon.
1. p. d. 2. sect. 2. respondent: licet in esse rei Deum esse
possint, quam reuelare, tamen per hoc posterius illud
prius cognosci posse, sicut causam per effectum: sic ho-
mo latens se voce prodit, & sequæ esse significat: ut Chri-
sti discipulis timentibus phantasma esse, Marci. 6. Ego
sum, dicar, & Samaritanæ Ioan. 4. f. Messiam esse ut
videret testimonio suo persuasit: & Raphaël Tobia.
cap. 12. f. esse Angelum; & vulgo cum Rex ait, Ego Rex
est, assumo, eum Regem esse ex eius testimonio credimus.
Sic Deo dicenti, Ego sum qui sum. Exodi. 3. ipsum existeret
ob ipsum testimonium credimus. Nec obiectio, inquit, inquit,
probat amplius, quam eodem per idem, eodem prorsus
modo propositum assentiri nos minime posse; aut, si di-
uerso modo proponatur. v. g. implicite, bene posse per
idem eodem explicite propositum assensum præbere, vel e-
contra, ob explicitum implicito: ut constat ex assensu
definito ob definitionem, & contra: maxime, quando idẽ
omnino, quod in antecedenti, seu motui proponitur, in
assensu, seu conclusione non est, ut cū ex cursu Petri, & Io-
annis ad sepulchrum, alterutrius ad illud cursus inferitur.

5 Ceterum exempla illa ad rem probandam non sunt.
Nam ex voce prolatorem, & hunc hominem esse, non ex
eius testimonio, & authoritate illius nouimus; sed pro-
latorem ab effectu, sicut ignem ex fumo: hunc verò ho-
minem esse, ex notitia anteriori, quâ eius vocem, & per-
sonam aliunde nouimus. Sic Christus à discipulis notus est:
fidelis autem testimonio Christi de se apud Samaritanam,
per uia occultorum cordis manifestatio fecit; sicut mi-
racula Raphaël apud Tobiam: atque Regi dicenti se Re-
gem esse, non nisi aliunde nobis nota eius authoritate cre-
dimus. Illud de definito, & definitione, ni alterum de sub-
iecto prænotum aliunde sit, vni ob alterum non assentie-
mur: sed æquè utrumque de illo negabitur, vel dubita-
bitur, ut patet. Nec magis præstat illud de implicito, &
explicito: quod plus sit in antecedenti, quam in conse-
quenti, ni illud implicitum notum præsupponatur: quod
etiam ignotum absolute est, est aliis circumstantiis, & ad-
iunctis, siue de se notis, siue ignotis stipetur, ignotum in
se erit. Ni enim utrumque Apostolum ad sepulchrum cu-
currisse sciremus, incepte, ac stolidè alterutrum cucurrisse
iudicemus, ex eo quod vterque cucurrit. Nā in antecedenti

Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

CERTAMEN II.

Alia solutione reiecta, quæstio deciditur.

2 Noster Quiros de Deo, tract. 2. d. 15. sect. 7. à n. 43. ex
Soario etiam nostro. d. 3. de fide, sect. 6. à paraff. 4.
docet: primum assensum, tam de existentia Dei, quam reue-
lationis, dum se existeret, aut reuelare testatur, esse assen-
sum fidei. Theologice neque aliter fidei actum esse posse, ni
in ipsas, ut in res feratur reuelatas. In hoc extremo, cum
his doctoribus facile omnes cōuenimus. Primum (quod præ-
sentis difficultatis est) probat Quiros, quia reuelatio om-
nis diuina est reuelatio reflexa existentia suæ, ac proinde
tanquam rei reuelatae ipsius existentia: & idem est de exi-
stentia cæterorum, quibus diuina reuelationis infallibilis
authoritas constat: ob ipsam reuelationem eodem actu
fidei, quo reuelare veritati directæ, nos assentiri posse.
Hanc autem reflexionem reuelationis supra se ipsam, &
cætera, quæ ipsius constant authoritatem, tuadet. n. 43. quia
Dei reuelatio, tanta maiestate, pondere, & grauitate pro-
ponitur, tum è Doctorum tot, tantorumque sapientia,
Martyrum triumphis, Confessorum sanctimonia, antiqui-
tate, & constantia fidei nostræ, cæterisque credibilis
myfteriorum signis, ut eis infallibilis authoritas statim
appareat, ac Deum esse, & loqui, quæ loquitur, cuique nefas
sit dissentiri: quare, est nullam aliam de Deo notitiam
quis habuerit, his extrinsecè intellectum illustrantibus, eo-
dem actu fidei in reuelatam Dei, & reuelationis existentia,
authoritatem, ac reuelationem, quæ ea reuelantur, feretur
licet de se clara non sit, quia extrinsecus eis motuius illu-
stratur, ut sæpe in assensibus aliis contingit.

2 Sed nihilo hæc verius dicuntur, aut faciliusimò verò
mihî doctrina hæc pugnanti docere videtur. Admitto
rūmque reputo: id quod in assensu cōclusionis est præcogni-
tis ac præiudicatis præmissis nõ se gigner suadentur: ita etiā
se gerere motuius credibilitatis reuelatorum à Deo, respectu
diuinæ authoritatis, atque existentia, tum Dei reuelantis, tū
ipsius reuelationis, ut actu fidei, quo reuelata credimus,
ea etiam motuius intrinsecè attingi opus non sit, sed satis
esse extrinsecè, eo alio assensu intellectum illustrari, ut
actu fidei reuelata (quæ eumque illa sint) credamus. Hæc au-
tem non probant præcipuum, quod hic Doctor intendit:
nempe diuinam reuelationem de re quæpiam, si ipsius
reflexam reuelationem esse: & cū proinde ac cæteris, quæ
supponit, ut Dei reuelantis existentia, ob se ipsam simul cū
reuelata veritate assentiri possumus: quin potius oppositum
suadet. Illa enim, quæ myfteriorum reuelatorum credibili-
tatem, Deique proinde authoritatem, locutionem, & subin-
de existentiam suadet, ipso Quiros fatente, extrinsecè
motuius reuelationi sunt, quibusque sublati Deum loqui,
& existeret nunquam firmiter suaderetur: ergo existentia
reuelationis, Deique loquentis, non est reuelatio motuius,
quasi reflexa sui reuelatio, & testificatio sit, sed quid ab ea
diuersum: ergo veritati huic de existentia reuelationis,
Deique loquentis, non assentimur ob reuelationem ipsam,
neque actu fidei, quo ab illa, tanquam à motuius adæquato
mouemur ad assentiendum rei directè reuelatæ.

3 Dices, non moueri ad assentiendum existentia Dei ob
reuelationem, tanquam ob motuius extrinsecum assensum,
quo simul utrique existentia, & reuelationis, & Dei, simul
cum veritate reuelata ex fide credimus: sunt enim motuius
extrinsecè illius assensus, signa illa credibilitatis euiden-
tis, quæ mentem illustrant, & extrinsecè ad assensum illum
inducunt: quemadmodum præmissarum obiecta ad assen-
sum cōclusionis: quod solum obiectio suadet; aut esse re-
uelationem totum, & adæquatum motuius intrinsecum
assensum fidei veritati directè reuelatæ, & simul veritati
existentia reuelationis, & Dei reuelantis. Licet enim, ut
seorsim assentiamur reuelationis, & Dei loquentis existen-
tia, illa credibilitatis motuius intrinsecè sint, & necessariò
intrinsecè: aut ut simul assentiamur ei veritati, & alteri direc-
tè reuelatæ, eo intrinsecè motuius opus non habemus, sed
satis est, si extrinsecè mentem illustrat: ex consortio enim
alterius partis (si iudicij physice diuisibile, ac nõ simplex
qualitas sit) sit, ut pars de se obscura ex alterius partis
confortio

22 Controu. I. de Essentia Dei, &c.

confortio clarescat: id quod inquit apparuit in hoc iudicio, *Stella sunt pares, quia Angelus dicit*. Si qualitas simplex non sit. Stellae enim esse pares de se obcurum, & insusceptibile de se est, aut ex confortio alterius partis, *Angelus dicit*, lucem accipit, ut ei assentiamur.

4 Nihil tamen haec omnia difficultati praesenti diluenda possunt inferre: & in primis exemplum hoc de causali propositione (sive cuiusmodi iudicium diuisibile physice, sive simplex qualitas sit,) nihil probat: in ea enim altera pars continet motuum assentiendi alteri parti, intrinsecum quidem, eo modo, quo in ea opinione de iudicij diuisibilitate intrinsecum esse potest: atque illud quidem praecognitum, & praedicatum aliunde prioritate naturae, antequam stellarum paritatem, per alteram partem, ob testimonium Angeli assentiamur. Quando verò pars iudicij circa unam veritatem, cui assentiamur, motuum assentiendi alteri veritati non affert, hanc aequè obcuram, & insusceptibilem reliquit, quin ex confortio suo lucem aliquam recipiat: ut ipso exemplo conuincitur. Si enim Angeli reuelatio, eiusque auctoritas aliunde clara nobis, ac suasibilis non sit, ex eo, quod alteri veritati obcura de se paritatis stellarum in iudicio eodem physice ex duplici illa parte (ut nunc permittimus) confuso adiungatur, maiorem lucem, suasibilitatemque non recipiet. Vnde eodem exemplo acriter hic Recentior impetitur: si enim reuelatio Angeli obcura, de se, ac dubia, quoad sui existentiam, & auctoritatem veritatis ex confortio alterius partis, circa veritatem testificatam, lucem, & suasibilitatem non accipit, ni aliunde clarescat, ut suasibilis, atque assensibilis, ut sic loquar, per alteram partem iudicij reddatur: ergo nec diuinæ reuelationis, Deique reuelantis existentia ex confortio alterius partis iudicij, lucem, & suasibilitatem recipiet maiorem, quam de se habet, ni ad motiua designata recurratur: quare non magis est suasibilis, ut coniuncta cum veritate reuelata eius, & Dei loquentis existentia, & auctoritas, quam si seorsim sumatur ad assensum: sed seorsim sumpta per se, non est per se suasibilis, sed per aliud, nimirum signa nostrae evidentis credibilitatis, ergo nec coniunctim sumpta cum veritate reuelata.

5 Illud etiam de extrinseco motiui signorum nostrae evidentis credibilitatis, ut existentiae reuelationis, Deique loquentis eodem actu, quo veritati directe reuelatae per ipsam reuelationem assentiamur, friuolum inde apparet: cum ex coniunctione assensus circa utramque veritatem, sive identica, sive per vniorem reuelationis existentia, Deique loquentis maiorem lucem non recipiat, sibi quae ipsi lux esse possit, & quasi reuelatio reflexa, quam seorsim sumpta, ut vidimus. Secundo motiua illa evidentis credibilitatis, licet ad assentiendum directe veritati reuelatae immediate non moueant, sed solum diuinam reuelationem, eiusque, & Dei existentiam, & auctoritatem, tanquam formale proximum motiui; aut illustrare mentem non alia ratione possunt, ut ob haec formalia motiua proxima veritati directe reuelatae assentiamur, nisi, quatenus eliciunt assensum circa existentiam diuinæ reuelationis, Deique proinde reuelantis, atque diuinæ infallibilis auctoritatis, eaque omnia ex parte obiecti per cuiusmodi assensum firmiter veritati reuelatae applicantur. Non secus atque connexio, seu illatio obiectiua conclusionis obiectiuae cum antecedente, & praemissis per assensum praemissarum ostenditur, formaliterque menti proponitur, ut ei connexioni, & subinde conclusioni obiectiuae assentiamur: ergo quemadmodum assensus praemissarum in conclusionis assensu non reperitur, sed, ut summum, suo loco, & gradu pro priori naturae persistit: neque ex luce, quam ex praemissis menti ad assensum conclusionis aliunde affertur, ei per se ipsam quasi reflexe, aut veritatis obiectiui praemissarum per ipsam assentiamur, ita neque reuelationi, eiusque, & Dei existentiae per ipsam reuelationem, tanquam motiui assentiamur simul cum veritate assentiamur reuelatae: & quidem, pro priori naturae existentiae reuelationis secundum se, ob signa evidentis credibilitatis assentiendum nobis necessarium est, ut ob illam credamus veritati directe reuelatae, neque inde clarior in se respectu sui intrinsece reuelatio ipsa fiat, assentiri iterum ei ob se ipsam simul cum veritate reuelata superfluum videtur, imò impossibile.

6 Concludo ergo ex dictis, existentiae Dei reuelantis sui existentiam nunquam primo per actum fidei ob eius-

modi reuelationem elicitorum, assentiri nos, sed aliunde a nobis praenotici naturae debere, ut argumentum propositum cert. 1. n. 1. & euasione praedictiones deinceps huiusque datur conuincunt: quod ipsum de existentia reuelationis, & eorumque infallibilis auctoritatem Dei, ob quam reuelatae veritati assentiamur, dicendum esse ostensum haecenus est. Neque obest fidei assensum iuxta hanc doctrinam non posse resoluam tandem in diuinam reuelationem, sed in Parochi, aut hominis proponentis, fallibilem quidem, auctoritatem, cum ob id tandem Deum eiusque reuelationem adesse credamus: ex quo fidei nostrae firmitas videtur cassari: cum vltimo humanae auctoritati innitatur. Non inquam obest: ei quippe secundum se, ut motiui non innitatur, sed Ecclesiae propositioni, quae per illum fit. Haec quippe per Parochum applicatur, atque motiui evidentis credibilitatis obiectiue innititur: quae a doctioribus intelligitur, ac proinde subiectiue firmius credunt; licet obiectiue iusticiam aequè firmiter credant: cum motiua, ob quae credunt aequam habeant firmitatem, quamuis ab eis ignoretur. Cum autem inter credibilitatis evidentis signa, miracula numerentur, quae Dei voces, & testimonia à Patribus passim dicuntur: doctiores, qui ob ea reuelationis, & Dei, eiusque auctoritatis existentiam credunt, etiam dum suam existentiam reuelat, fidei actu reuelationis, auctoritatis diuinæ, ac Dei existentiam primo credere pro priori naturae, ad assensum proximè ob diuinam reuelationem praestitum, non immerito dici possunt.

DISPUTATIO II.

De Dei Essentia.

1 EXPLORATA iam Dei nostri existentia, de eius Essentia disputare proximum est. Licet autem controvertitur huius praefatione Dei definitionem (ut opus tunc erat) praemiserimus; eam tamen rudi Mineruam a nobis, atque vtrumque datam ibi monimus: exactam Essentiae Dei disputationem, & definitionem proprio hoc suo loco daturi. Quoniam verò, rerum naturae, & essentiae ex dubio procul censenda sunt, quibus in quaestione, quid sint? responderi debemus, iuxta Arist. Philosophos, Theologosque omnes, quare & rerum quidditates ab eisdem appellantur: atque insuper, quaecumque rebus physice identificantur ad quid esse rei physicum pertineant: plura autem, quae ita illis identificantur realiter, metaphysice alia rerum praedicata, cum quibus ad conuertentiam dicuntur, consequi, tanquam illorum accidentia metaphysica, deprehendantur, quidditatem, seu essentiam metaphysicam rerum illa, quae eo ordine praecedunt merito vocamus: illa verò, quae ad haec consequuntur non essentias, sed metaphysica rerum attributa, seu passionem dicimus. Patet vtrumque in hominis essentia, & quidditate; etenim, si de physica quidditate, & essentia sermo sit, tam risibilis, quam rationalis, cum qua ad conuertentiam dicitur, essentialiter constat; at verò, si de metaphysica hominis essentia, & quidditate loquamur, rationalitas sola, non risibilitas, quae eius passio metaphysica est, de hominis essentia, & quidditate est: quod ipsum in ente, eiusque passionibus metaphysicis, atque innumeris aliis cernere licet. Rei ergo cuiusvis, ac proinde Dei etiam, Essentia in physica, ac metaphysicam primo diuiditur.

2 Contra statum hoc Philosophis, & Theologis principium Recentiores Complures vbiuis a nobis impugnati, docuerunt manuscripto de Scientia d. 2. m. 6. & d. 1. de voluntate. num. 3. omnia praedicata non autem solum illud, quod radix metaphysica cogitatur ceterorum: quia, inquit, posita possibilitate rationalis creaturae: non volituum, hoc, & rationale volituum, quod de facto est essentia non solum physica, sed & metaphysica differunt: non possunt autem differre penes hoc, quod rationale volituum, radix volitui verè sitis rationalis non volituum: quia aequè pugnat rationalis volituum verè radice, & principium volituum